

Николай Хабаров - Къабарты-Малкъарны прокурорун

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.

Биз Николай Хабаров кеси сөлөшкөндө. Ол казак халкына миллет адеттери не хурмет этгенин черттеди. «Мен регионга 2007 жылда келгем, аны энчиликери, культураны сыйгем. Республикада закондукчу жалчытыр, кыраланы оңучуларны буйруктары толтуруу чокюн билгимми аймай ишлерге казырма» - дегенди ол.

«Жашырын көп көтүрүк бардырлыг, депутатта барсы да аны республиканы прокуроруну кылуугуна тийиши көргөндө.

Депутаткага ыразылыгын айта, Казбек Кокон Николай Хабарову сынауу, билими да Россияны, республиканы айнытууга себептик этериге инангангын айтаанды. Дагыда ол жыйылгангын Россияны парламентини куюно бла да алгышпаганды.

Ол кюн кенгеше КъМР-ни алгынчы прокурорун Олег Жариков да чакырылганды. Татьяна Егорова анды Къарачи-Черкесни прокуроруна тийиши көргөнгөнү бла алгышпап, жангы жерде жетишпеле тежегенди. Алгышпаула Казбек Кокон да кышулганды. Олег Рогович а 12 жыл

мында алгга кылуугуна кери жаны бла уполномоченныи оюндон» закон кичичи окулууда кыбып көргөндө. Социал политика, уруну эм саулук саклау комитетти башчысы Хусейн Кажаров документде уполномоченныи ишини нызамы, аны полномочиялары да белгиленгенин айтаанды.

Депутатла республикалы бюджетке көргөзүлгөн тюзетиулуге да кыраганды. КъМР-ни финанса министрини кылуугун толтурган Елена Лисунну айтанна көре, ала налог эм андан тышында фонддан тыштен ахчаны өлчөмү прогностдан 249,6 миллион сомга көп болганын да байламды. Андан сора да, федерал бюджеттен трансферт халда 238,1 миллион сом берилгенди. Алай бла бюджетни фидаларына тюзетиуле кийрип, аны өлчөмү 34 миллиард 695,4 миллион сомга жетгенди. Аны 11 миллиард 674,3 миллион сом налог эм андан тышында фонддан тошкенди. Алай бла берилген ахча өлчөмү 23 миллиард 21 миллион сом болганды.

КъМР-ни Айыруу комиссия бош болган депутат мандатын Владимир Маурова бергенди. Регламент, депутат этике эм Парламентни ишин кыруу жаны бла комитетни башчысы Кансала Еленагы айтанна көре, аны тилегени бла ол Социал политика, уруну эм саулук саклау эмада Аграр политика, экология, табигый аны хайрыланы эм жер бла байламты халга жаны бла комитеттеги кийрипди.

«КъМР-де Сабийни эркинликери жаны бла уполномоченныи оюндон» закон кичичи окулууда кыбып көргөндө. Социал политика, уруну эм саулук саклау комитетти башчысы Хусейн Кажаров документде уполномоченныи ишини нызамы, аны полномочиялары да белгиленгенин айтаанды.

Депутатла республикалы бюджетке көргөзүлгөн тюзетиулуге да кыраганды. КъМР-ни финанса министрини кылуугун толтурган Елена Лисунну айтанна көре, ала налог эм андан тышында фонддан тыштен ахчаны өлчөмү прогностдан 249,6 миллион сомга көп болганын да байламды. Андан сора да, федерал бюджеттен трансферт халда 238,1 миллион сом берилгенди. Алай бла бюджетни фидаларына тюзетиуле кийрип, аны өлчөмү 34 миллиард 695,4 миллион сомга жетгенди. Аны 11 миллиард 674,3 миллион сом налог эм андан тышында фонддан тошкенди. Алай бла берилген ахча өлчөмү 23 миллиард 21 миллион сом болганды.

Къорачла уа 34 миллиард 412,5 миллион сомга жетгенди. Бюджет профидит бла толтурулды. Налогдан

тошгон артык ахча банк кредитени эм кырал борчун төлгөре бөлөдөдө. Ол а 10 миллиард 39,8 миллион сомга дери азайтылганды.

«КъМР-де индустрия (промышленный) парклары оюндон» республикалы законга тюзетиуле 1-чи эм 2-чи окулууда кыбып көргөндө. Экономиканы анытуу министр Рахиланы Борисни айтанна көре, документ республиканы инвестициялага бютон улпу онга кырагрга себептик этерики.

«КъМР-де билим берууну оюндон» закону 5-чи статьясына көргөзүлгөн тюзетиуле бла аны жыйылгангын жаркылангын, илму эм жаш телюно ишери жангы бла министр Ауес Кумыков шагыйрей этгенди. Аны айтанна көре, документде бир кырал экзаменни кезуонде ишленген усталгага хакыран телюно нызамы шарт токташдырылганды. Кенгеше башка законнаны проекттерине да кыралганы Егорова депутатланы жууклаша келген байрамла бла алгышпаганды эмада Хорламны куюно аланда ветеранланы жоккаргга чакырганды.

ТИКАЛАНЫ Фотима.

Прогнозла аман туююдюле, алай тынчайыргга уа жарамас

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.

Быйылга прогнозу оюндон айтаанда, ал тергеулөк көрө, куюно халы, табигый болуула да хазна кыркыуу болууда туююдюле, дегенди Гусейн Курбанчиев. Нек дегенде озган кышда таулда кырк көп жуамгызды. Аны кылыныгы орталык көрөмдөлдөн иги да азды. Ол себептен череклеге аслам суу кыркыууда деп кыркыуура туююдю.

Къабарты-Малкъарда Гидрометеорология эмада төлгөрөккө кырууртеге мониторинг этиу жаны бла араны башчысы Евгений Богаченко да ол сөлөзөк шагыйрей этгенди. «Быйыл мартта бизде таулда бардырылган тинтиуле кыралы кылыныгы, алгын жылга бла төлгөшдиргенде, 1,4 мерге аз болганын көргөзтүндө. Алай ол шарт кими да улпу келю этмесин; сакк жауула башлансала, черекле жагылганды бек терк чыгарыкчы эмада.

«Дагыда кыар эрип бошаса, жайыртгасында чыранла ала жетирип куюно, дагыда бөлүм терк турлениргине дайым кыар болуп тургуба, ол санда жагыланы кыруулау объеклени да тап халда тутарга керекди» - деп

белгилегенди Евгений Моисевич. Табигый байлык эмада экология министр Шауаланы Илияс а бизде черекле тау тирелде башланганын, ала көтөрүлөсө, юйлеге, жолга, сабанга аслам заран салганын билдиргенди.

«Алай кыркыууу жерлени узунлугу 700 километрден артыкты, аланы тирелениргине эм азынан 150 миң адам жашайды. Бюгонюккө эм кыркыууула Бахсан сууну Эбурга районда кырагы саналды. Ытыр жайда ол неллия бир хат салганын кыл да биледи. Аны ахча бла тергенде, къорачланы өлчөмү бир миллиард сомдан атапанды» - дегенди.

Министр башка жердеде болуно, алада неге хазы болуу кереклисини оюндон да айтаанды. Быйыл а Гирхожан бла Нальчик суулары талай жерлери жыйылган ташдан бла юмөздөн тазаларга белгиленин да билдиргенди.

Бюгонюккө 46 алай объект бек терк чыгарыкчы эмада Кенгеше ахчаны болуула тау улу айтканга көре, аланы тап сууда келтирип оюн, республиканы Правительство ахча берип, тийиши ишени проект-смета документациясы жарашдырылганды. - деп

келир жип алты объекте (бизде 6 километрге) тынгылы ремонт этикиди.

Илияс Погович, келир жылга дери этилик мадарланы оюндон да билдиргенди. Дагыда 2022 жылга дери Нальчик эмада Бахсан суулары талай жерлери загырдыран бла ташпадан тазалаула 20 миллион сом кырагылыгыну туура этгенди. Суу мюкно хайрылганды да, о айтканга көре, кыралны бюджетине 9,3 миллион сом өтдөрүлдөнди.

Запад-Каспий бассейнини Дагыстанда Суу ресурсула управлениясынн таматасы Газимагомед Курамагомедов жыйылганы эслерин, быйыл неге энчи аз бургурга кереклисини оюндон айтканды. Энчи хар регионда, ол санда КъМР-де, Стараполно крайда, Къалмакда, Дагыстанда, Чечен, Ингуш, Шимал Осетия - Алия республикада, болуно оюндон алада Табигый байлык министрстволаны башчылары эмада келечилери билдиргенди.

«Алай Каспий бассейнини Дагыстанда Суу ресурсула управлениясынн таматасы Газимагомед Курамагомедов жыйылганы эслерин, быйыл неге энчи аз бургурга кереклисини оюндон айтканды. Энчи хар регионда, ол санда КъМР-де, Стараполно крайда, Къалмакда, Дагыстанда, Чечен, Ингуш, Шимал Осетия - Алия республикада, болуно оюндон алада Табигый байлык министрстволаны башчылары эмада келечилери билдиргенди.»

УЛАБАЛАНЫ Мурат.

АКЦИЯ Адамланы көкюрөклеринде - Георгий лентала

Орта кюн битеу кыралда «Георгиевская лента» битеуарес акция башланганды. Ол иштен республика да бир жангында кыламаганды. Нальчикде Келишюкюно майданында юнармеецле кызыгып эм кыра ызлыкчы 74-метрлик кыуачны жайгандыла, волонтерла уа алайга келгенин, ёрге эншиге этелени да көкюрөклерине гиче лентала такыгандыла. Майданда уруш

Мустафа, школчула, сабийле да кел келген эриди.

Сагыт онда РФ-ни гимни согулду. Андан сора жыйылганды алында алгга аксыкалала сөлөшгөндө. Абдулаланы Мустафа Нальчикде бу юонге Улуу Ата журт урушун жалаанда 70 ветераны кыламын билдиргенди, окуучула аланы терк-терк жоллай турсала бек иги болугун да эсертгенди. Ол былай акциялага ыразы болганын

миллетлени келечилери бир тизгинде сюелөдөди. Ма ол бирлик, бизни барыбыз да, куюно этеди», - дегенди. Анзор Курашинов а Хорламны келтиргенини унутсак,

сизди. Аланы токташдыруу а бизни борчубузду», дегенди. Андан сора юнармеецле, Георгиевский лентаны ариу чулгач, майданда окуна Бахсан району келечилери

амбыла бизге кечуиулк болуук туююдю деп чертгенди. «Жалчыкасыз жашу юончун улпу багга берилгенди - кел адамны жашаулары. Бизни гиче Къабарты-Малкъардан окуна да ол урушка жоле бла адамла кетип, кыайтмай кыналгандыла. Келени бюгонюккө да атары белгирине бергенди. Хорламны хар жылыни белгис болганын 74-метрлик торсюно кыуач республиканы битеу районларында жайылкыды эмада Чегем районга 8 майда жетип, аны бла ахча бошаллыкды.

ХОПАЛАНЫ Марзият. Суратланы автор алганды.

жылланы жырлары да эшитилгенди.

Алайга КъМР-ни жаркыландыруу, илму эм жаш телюно ишери жаны бла министр Ауес Кумыков, республикада граждян обществону институтлары бла байламлыкка жорютуу эмада миллетлени ишери жаны бла министр Анзор Курашинов, урушун, Урушуну, Саууланган куюно алада право нызамны саклауу оргнаны ветеранларыни республикалы эмада Нальчик шакар советтерини таматарлары Мухамед Шихабахов бла Абдулаланы

айтаанды. «Алай бла биз Улуу Хорламны келтиргенине баш урабыз, аланы кишиликлери бир заманда унутулмазлыкчы белгиледиле», дегенди.

Мухамед Шихабахов а былай ишле болган кырада Ата журтубузун азатлыгы юончун кызауат этгенлени жигитликери халкын эсиде турулкыдула, дегенди. Ауес Кумыков а акцияга сабийле, жаш адамла, ветеранла да кыатшханлары кыуандырылганын чертгенди. «Бизни республиканы халклары не заманда да бир берли бла жарашып жашагандыла, бюгон да былайда кеп

Сабанчылык Аграрчыланы кызызу кезиулер

КъМР-ни Эл мюлк министрствосундан билдиргенлери көре, быйыл республиканы аграрийлеру 236,4 миң гектарга жазлыкчы урулукла себердикте. Ытыр бла төлгөшдиргенде, ол 1 процентте асламды. Ол санда мирзеулук нархюно - 145,8, техника битилени - 31,2, картофну - 8,6, такта келгенини - 16,4 миң ашланы - 15,5 миң гектарга саллыкчыдыла.

Бу юонкөдө эл мюлкде ишлегенле сабанчыланы 48,1 миң гектарында неда 20,4 процентте урулук сепгенди. Жазлыкчы мирзеуно бла кыдуруну 31,4, мал ашыны - 2,3, такта келгенини - 3,2, картофну - 3 эм техника культураланы - 8,2 миң гектарга сепгенди. Графикке көре жаш башы ишлени майны ахырына бошарга керектеди.

ЖАШИЛЛЕНДИРИУ Улуу бийикликте - субботник

Улуу Хорламны байрамны эмада Агаччаланы халкыла аралы куюно алында «Бахсанско лесничество» управленианы келечилери Атажукин эли администрациясыны келечилери бла бирге 910-чү бийикликте Улуу Ата журт урушка жоюлганды эсертмелерини тийиресинде субботник бардыр

гандыла. Аны чекперинде төлгөрөккө башчы кир-кипчинден тазаланганды эмада «Хорламны Аллесеянды» элли кыдан терчюк орнаткыдыла. Былай акцияланы магынасы жаш телюно табигый-атка сак кыдан кырагрга юйретиргенди эмада патриот сезимлери куюлгерди.

ЖАМАУАТ ПАЛАТА Жаңи эмада көп сабийли юйюрлени кыайгысынын керө

КъМР-ни Жамауат палатасы Советини жыйылынууда жаш юйюрлени фатарла бла жалчытуу кырал подпрограмма кыалай толтурулганын сюзюлгенди. Кенгешни палатаны башчысы Хазратай Бердов бардырды.

Баш доклады экономиканы анытуу, предпринимательствогга болушук этуу эм жашау журт-коммунал политика жаны бла комиссиясыны башчысы Владимир Павленкоу жашау этти. Ол азылгынга көре, жаш юйюрлени фатарлы жалчытуу республиканы жашау журт-коммуналыны политикасыны баш магыналы ишлеринден бирди.

Подпрограмма тамамлар муратда жарашдырылганды. Ол ишленген юч жылны ичинде анга 280 миллион сом бөлүүнгөндө: 141 миллиону федерал бюджеттен, 73 миллион республиканыкындан, жер-жерде бюджеттен да 66 миллион. Аланы 2016-2018 жылдада 414 жаш юйюр хайрыланганды, ол а тизмеде болганын 30 процентинди. Бу жаны бла Нальчичин, Черек эм Урван району администрацияларыны бютон тире ишлегенлери ачкыланганды, Бахсан эм Зольск районула уа программага кыатышмагандыла.

«Жаш жетишмегени юончун субсидияланы жындан жылга аздан-аздан юйюр алганы да белгилерди: 2016 ол 257 юйюрге берилгенди, 2017 - 138-не, ытыр а - жангыз 19-на. Подпрограмманы толтуруу социал юйле ишлемелерине да чырауулук этеди. Кыруушунда асламысында улпу фатда келтирген багылы элита журтланы кыруушун бардырырга сюеиде. Бюгонюккө республикада жашау болууларын игилени эми билдирю ишини теренерк бардырырга чакырганды. Нальчичин жер-жерли администрациясыны Жашау журт управлениясынн бөлөмюно башчысы Кыоцхарланы Людмила, шахарда бу жаны бла кыпалы иш тамамланганын оюндон билине, юончун аз сабийлери болганын ахчаны алгырга кыыйныгы азак тыштенге, ала и хазна жетсин, эсепте кел сабийлиме аз туююдю.

«Жаш жетишмегени юончун субсидияланы жындан жылга аздан-аздан юйюр алганы да белгилерди: 2016 ол 257 юйюрге берилгенди, 2017 - 138-не, ытыр а - жангыз 19-на. Подпрограмманы толтуруу социал юйле ишлемелерине да чырауулук этеди. Кыруушунда асламысында улпу фатда келтирген багылы элита журтланы кыруушун бардырырга сюеиде. Бюгонюккө республикада жашау болууларын игилени эми билдирю ишини теренерк бардырырга чакырганды. Нальчичин жер-жерли администрациясыны Жашау журт управлениясынн бөлөмюно башчысы Кыоцхарланы Людмила, шахарда бу жаны бла кыпалы иш тамамланганын оюндон билине, юончун аз сабийлери болганын ахчаны алгырга кыыйныгы азак тыштенге, ала и хазна жетсин, эсепте кел сабийлиме аз туююдю.

Подпрограмма 2025 жылга дери ишлерди, 2020 жылгы бюджетибизде 5 миллион барды, финансированины

Татьяна Юрьевна адамла фатарланы энди ишлене тургван юйледе угый, ала учузурук болганында да кырамы, хазырада алырга сюеилерине аз бурганды. Ол а жангы юйде алынган фатарны жашау башларча халга жетирип ююн, дагыда бек аздан бир миллион жоргга кереклиси, жаш юйюрлени уа алай онгыры болмаганы бла байламды.

«Эмде жашагандыла» аслам субсидия берилди, алай аны алыр ююн

өлчөмүн аки керөгө кабылтирге мурат барды. Администрация да аныгула ишнин кенг бардырабыз, консультацияла райондан окуна келгеди. Жарыуу жангы бирди - ахчаны жетишмегени» - дегенди ол.

Жаш сабийлери оюндон алада тау экология болуно эмада Советни алгынчыны жыйылууларында этилген онулары кыалай толтурулганды оюндон сөлөшөнгөнди.

Алай кезиулде кепле сюед

адамла анда турурга эм ишлерге борчулду. Юйюр кыраганды шахарда атпа да жыл санлары 35-ден алады быччыга керекди. Эр бла ол майгыни экиндинден бирини жип саны андан көп эсе, ала жалган халда айрылган окуна этдиле.

Юйюрлени сабийлери болганын бла кыалганын кырамында, алай ахча юончун андан көп бла өсдюрөгөн леке бек бирини бериледи. Жыл санлары жетип, юч сабийлери да болган 15 юйюр, андан аз сабий өсдюрөгөн да 38 юйюр эсептен көтерилдикте, дегенди ведомствону кылуукучусу.

Хазратай Бердов министрстволу ахчаны мажарууда тирек болурга, муниципалитетте аныгуула эми билдирю ишини теренерк бардырырга чакырганды. Нальчичин жер-жерли администрациясыны Жашау журт управлениясынн бөлөмюно башчысы Кыоцхарланы Людмила, шахарда бу жаны бла кыпалы иш тамамланганын оюндон билине, юончун аз сабийлери болганын ахчаны алгырга кыыйныгы азак тыштенге, ала и хазна жетсин, эсепте кел сабийлиме аз туююдю. Подпрограмма 2025 жылга дери ишлерди, 2020 жылгы бюджетибизде 5 миллион барды, финансированины

леге барадыла, алай битеу кыралда да аланы тилеклери толганды деп билмейме, тизмеде тургванлары саны азаймаганын дагында бир сайтуу - эмде жашагандыла шахарда бир отулу фатарга жаздырылып, ача алырга эсепте турдыла. Эмде уа аланы ата-аналарыны улпу юйлерини жерлери да кылады - дегенди доклады. Алай болум кыкыма ююн элдеде ишчи жерле кырагрга кереклисини чертгенди кыйылгандыла.

Бахсан районуны Эл мюлк управлениясынн баш спецалисти Заур Шибзухов ала бу подпрограммага 2008 жылдан башлап кыатышханларын, 2015 жылга дери уруш ишлендиргенлери билдиргенди. 2015-2018 жылда уа ала муниципалитетте ахча болмаганын хатасындан кыатышманла кыалгандыла, келир заманда, мадар этип, жаш юйюрлеге болушурга куюририклиде.

Жыйылынуу ахырында аныгуула аныгуула керек республиканы Правительствоосуна, Кыруушун эм жол мюлк министрствосуна, районлары, эллини бла шахарларны жер-жерли самоуправление оргнларына рекомендацияла жарашдырылгандыла.

КУЛЧАЛАНЫ Зульфян. Сурат авторуну.

